

Er der brug for søer med ny genetik i dansk økologisk svineproduktion?

14. december 2017 af: Lene J. Pedersen, Sarah-Lina Aa. Schild, Marianne Bonde og Tove Serup

Ny forskning peger mod, at den økologiske svineproduktion kan have fordele af at anvende moderdyr, der føder færre men større grise end dem, der i dag udbydes.

Forskning viser, at der er mange positive aspekter, for økologiske producenter, ved at skifte til et moderdyr, der føder færre og mere robuste grise.

Små grise fra meget store kuld giver aktuelt problemer med høj pattegrisedødelighed, når søerne farer på friland. Det viste resultater fra en stor undersøgelse gennemført i 2014/2015 i 9 økologiske besætninger. Dødelighed i faremarken var i gennemsnit 29.5 pct. af totalfødte grise. Antallet af fødte grise udgjorde en væsentlig risikofaktor for tidlig pattegrisedødelighed. Så det korte svar er: Ja, der er brug for en anden genetik i faremarken, med søer der føder lidt færre men mere robuste grise. Søerne skal selv kunne passe egne grise uden høj dødelighed, så antallet af fravænnede grise er det samme.

Derfor har Institut for Husdyrvidenskab, Aarhus Universitet i samarbejde med Udviklingscenter for Husdyr på Friland og SEGES-Økologi undersøgt potentialet ved at anvende LY søer (TN70-linjen) fra det hollandsk-norske avlsselskab Topigs Norsvin. Undersøgelsen er gennemført på den økologiske platform ved AU-Foulum. Der blev indkøbt 4-5 mdr. gamle polte fra Norge og Danmark, som efterfølgende er opvokset under identiske forhold. Ved 3. brunst blev alle insemineret med sæd fra samme navngivne Duroc orner fra Danavl. Det var således kun moder-linjen, der var forskellig. I undersøgelsen indgik kuldresultater og detailmålinger på afkommet fra 25 TN70 LY dyr og 22 LY dyr fra Danavl, som blev fulgt gennem deres to første læg.

Totalfødte og antal patter

Resultaterne indtil fravæanning viste tydelige og signifikante forskelle. Moderdyrene fra Danavl fik signifikant flere totalfødte grise (Se Tabel 1) både i første og andet læg, mens de havde signifikant færre patter. Moderdyrene blev lagt ud med det antal grise, de havde patter til. Alle grise der vejede mindre end 700 g blev af etiske årsager aflivet ved første tilsyn. Der blev kuldudjævnet inden for hver avlslinje på dag 1-2, ingen grise blev flyttet efter dag 3 og der blev ikke lavet ammesøer. Det var især nødvendigt at aflive

overskydende grise fra Danavl, da der blev født flere grise, end der var patter til. I gennemsnit blev der hos Danavl aflivet 1 gris per kuld, mens der kun i enkelte tilfælde blev aflivet overskydende grise ved TN70 dyrene. De aflivede grise var altid de mindste i kullet, og hovedparten vejede under 1 kg ved fødsel.

Fravænnede grise

Antal fravænnede grise var ikke forskellig mellem de norske og danske dyr. I gennemsnit fravænnede søerne 11.8 grise over de to første læg. Den samlede andel af døde og aflivede grise var 10 pct. enheder lavere hos TN70 søerne end hos Danavl søerne (24 pct. versus 34 pct. af totalfødte grise døde eller aflivet). Antallet af fravænnede grise i undersøgelsen er derfor udtryk for, hvor mange grise søerne selv har kunnet opfostre uden brug af ammesøer. Ammesøer kan praktiseres på friland, men er en vanskeligt og tidskrævende opgave i forhold til i indendørs besætninger. Denne undersøgelse bekræfter, at det er nødvendigt at lave ammesøer ved brug af moderdyr fra Danavl. Alternativt er det nødvendigt at aflive de overskydende grise. Da kuldstørrelsen forventes at være højere i 3. og senere læg vil behovet for ammesøer sandsynligvis være større, end hvad disse resultater peger på.

Fødselsvægt

Fødselsvægten for grise fra Danavl var markant lavere end for grise fra TN70 både i 1. læg og 2. læg (se Tabel 1). Små grise underafkøles hurtigt, hvilket viste sig ved at kropstemperaturen var 0,3 °C lavere hos afkom efter Danavl i forhold til TN70 dyr. Grise, der har været underafkølede, er i højere risiko for at dø af ihjellægning, sult eller sygdom. Hvis de små grise skal overleve, kræver det intensiv pleje, som ikke er mulig under ekstensive forhold på friland.

Tilvækst

Udover at fødselsvægten var signifikant højere hos TN70 afkommet (se Tabel 1) sås også en signifikant højere tilvækst indtil fravænning. TN70 grisene vejede i gennemsnit 1.2 kg mere ved fravænning end grise fra Danavl søer. Den højere fravænningsvægt gør grisene mere robuste ved fravænning, og grise med høj fravænningsvægt har alt andet lige en bedre tilvækst frem til slagtning. De foreløbige resultater viser ingen tegn på, at tilvæksten eller kødprocenten hos TN70 afkommet halter efter afkommet fra Danavl. I de første tre faringshold var kødprocenten hos afkommet efter Danavl og TN70 hhv. 58.2 pct. og 60.5 pct. ved en gennemsnitlig slagtevægt på hhv. 76.7 kg og 78.0 kg.

Samlet vurderes der at være flere positive aspekter for økologiske producenter ved at anvende moderdyr, der føder færre og mere robuste grise. Tidsforbrug til at lave ammesøer kan reduceres eller helt fravælges og antallet af døde og aflivede grise reduceres. Den største gevinst hentes sandsynligvis via den større fødselsvægt, der sikrer

mere robuste grise fra start og dermed en bedre vækst frem til slagtning. Slår tallene derudover igennem på en bedre kødprocent, er der yderligere penge at tjene. Dertil kommer, at det er alt afgørende for en fremtidig vækst i økologisk svineproduktion, at driftsformen er etisk forsvarlig.

Tabel 1. Kuldresultater fra en sammenlignende undersøgelse af 1. og 2. lægs LY søer fra Danavi og Topigs Norsvin (TN70) under økologiske produktionsforhold

	Danavi 1.læg	TN70 1. læg	Danavi 2. læg	TN70 2. læg
Antal totalfødte grise	16.5±0.8	14.7±0.72	0.1±1.1	16.6±0.6
Antal dødfødte	0.4±0.2	0.5±0.1	1.2±0.4	0.4±0.1
Antal døde inkl. aflivede <700g	4.5±0.7	3.7±0.6	4.8±0.7	2.9±0.5
Antal overskydende grise aflivet	0.3±0.3	0.1±0.2	1.8±0.2	0.2±0.2
Antal fravænnede	11.3±0.6	10.4±0.6	12.2±0.7	13.1±0.7
Fødselsvægt (g)	1168±43	1403±41	1359±45	1652±44
Fravænningsvægt (kg)	13.7±0.6	15.1±0.9	15.4±0.4	16.4±0.5

Artiklen er skrevet af seniorforsker Lene J. Pedersen og Ph.D. studerende Sarah-Lina Aa. Schild, Institut for Husdyrvidenskab, Aarhus Universitet, Projektleder Marianne Bonde, Udviklingscenter for Husdyr på Friland, og landskonsulent Tove Serup, SEGES-Økologi.